

Krizový plán řešení šikany

Šikanování je nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy a nezřídka zasahuje v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví obětí. Základním cílem školy je pocit bezpečí žáků, dobré sociální prostředí tříd a školy a produktivní výkony žáků, kteří se vzájemně respektují a spolupracují mezi sebou a učiteli. Šikanování je dlouhodobé chování, jehož záměrem je někomu ublížit, ohrožit ho nebo zastrašovat.

Co se dá považovat za šikanu:

- ▶ Cílené a opakované násilí
  - fyzické (bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální obtěžování)
  - psychické (slovní útoky, pomlavy, vyhrožování, ponižování) jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků.
- ▶ v nepřímé podobě i demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků skupinou spolužáků.
- ▶ za elektronickou formu šikany - tzv. ICT kyberšikanu - se považují útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internet apod.

Ředitel školy preventivně zajistí vzdělávání pedagogických i nepedagogických pracovníků, vzdělávání školního metodika prevence, dohled nad žáky v době vyučování. Školní řád obsahuje pravidla chování, včetně sankcí za jejich porušení.

Odhalování šikany

Na prevenci a odhalování šikany se podílejí všichni pracovníci školy, nejen třídní učitelé. Všimají si změn v chování žáků. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, školní poradenské pracoviště ve spolupráci s vedením školy zahájí odborné vyšetření záležitosti.

V případě upozornění na projevy šikany, bude zahájeno jednání s těmi, kteří na šikanování upozornili i s oběťmi šikany. Budou nalezeni vhodní svědci.

Třídní učitel, školní metodik prevence, případně ředitel školy nebo jeho zástupce provedou individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).

Obětem je zajištěna ochrana dle situace.

Označená oběť šikany a svědci zaznamenávají (písemně a tak, aby to agresor nezjistil) v průběhu stanoveného období konkrétní útoky agresora, aby mohl být po určité době konfrontován s danými přestupky. To samozřejmě za maximální podpory učitele, metodika prevence a s tím, že při zhoršujícím se stavu se neprodleně konflikt otevře.

Posledním krokem je rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi. Škola tyto situace zvládá řešit vlastními silami.

Řešení pokročilé šikany (opakované přestupky, trestné činy, skupinové násilí)

Je zajištěna co nejrychleji ochrana oběti.

Pedagogičtí pracovníci se domluví na spolupráci a postupu vyšetřování. Je zabráněno domluvě agresorů na křivé výpovědi. Pokračuje se v pomoci a podpoře oběti. Dle závažnosti případu (formu brutality či kriminálního jednání, naplnění skutkové podstaty přestupku nebo trestného činu) je kontaktována pedagogicko - psychologická poradna, orgán sociálně právní ochrany dítěte, Policie ČR, příp. jiná podpůrná organizace.

Výchovná opatření

Třídní učitel, školní metodik prevence a výchovný poradce dále pracují s agresorem, je mu zprostředkována péče pedagogicko-psychologické poradny příp. klinického psychologa, psychoterapeuta či psychiatra.

Odstupňovaná výchovná opatření a tresty pro agresory dle závažnosti: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížená známka z chování, převedení do jiné třídy.

V mimořádných případech ředitel školy:

- podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou agresora
- doporučí rodičům agresora dobrovolné umístění dítěte do místně příslušného diagnostického ústavu - střediska výchovné péče

Zpracováno v souladu s metodickým pokynem Č.j. 24 246/2008-6

Další zdroje:

KOLÁŘ, Michal. Bolest šikanování. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. 255 s. ISBN 80- 7178-513-X.

KOLÁŘ, Michal. Skrytý svět šikanování ve školách: příčiny, diagnostika a praktická pomoc. 1. vyd. Praha : Portál, 1997. 127 s. ISBN 80-7178-123-X. KOMISE PRO SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANU DĚTÍ

Krizový plán školy - podezření na syndrom CAN

Vyučující zaregistruje známky poranění, která by mohla mít souvislost s násilným chováním v rodině, či zachytí jiné symptomy související se syndromem CAN. Jedná se například o modřiny, otoky, řezné rány, otisky dlaně a prstů, stopy po opaření, popálení cigaretou, lysinky ve vlasech, trvalý hlad, podvýživa, špatná hygiena, zkažené zuby, nedostatečné oblečení, vyčerpavost a přepracovanost, změny v chování, dlouhodobá depresivní nálada, stísněnost, nezájem o dění kolem, sebepoškozování, potíže se soustředěním, zhoršení prospěchu. Je třeba dávat pozor zvláště při opakování.

- ▶ Vyučující informuje třídního učitele a výchovného poradce. Tyto dvě osoby sdělí podezření řediteli školy. V týmu, na základě zjištění od dalších vyučujících dítěte, záležitost vyhodnotí a oznámí podezření OSPOD. Tím splní OZNAMOVACÍ POVINNOST, která škole vyplývá dle § 10 odst. Č. 4, zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- ▶ Vyučující/třídní učitel se citlivým způsobem v soukromí může dítěte dotázat na jím zaznamenané projevy (o pohovoru učiní záznam). Je nutné respektovat případnou neochotu dítěte o věci mluvit. V případě sexuálního podtextu je nezbytné vyvarovat se podsouvání odpovědí dítěti, zaznamenat co nejpřesněji sdělení dítěte a dále doporučujeme věc více nerozebírat a neprodleně skutečnost oznámit na OSPOD
- ▶ Další kroky škola činí ve spolupráci s OSPOD či orgány činnými v trestním řízení. Při podezření z týrání, zvláště sexuálního zneužívání je kontaktování rodiny spíše nežádoucí. Naopak u zanedbávání je spolupráce školy a rodiny žádaná.

Legislativa

- ▶ Trestné činy proti rodině a dětem, zákon č. 40/2009 Sb.

Záškoláctví

Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanoví školní řád. Omluvenou i neomluvenou absenci žáků své třídy eviduje třídní učitel. Nepřítomnost žáka omlouvá zákonný zástupce. Pokud to škola považuje za nezbytné, může požadovat doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem - pouze jako součást omluvenky vystavené zákonným zástupcem a pokud nepřítomnost žáka ve škole přesáhne 3 dny školního vyučování

Na prevenci záškoláctví se podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence ve spolupráci s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka.

Postup při záškoláctví

- ▶ Třídní učitel informuje výchovného poradce o zvýšené omluvené i neomluvené nepřítomnosti. VP tyto údaje vyhodnocuje.
- ▶ Třídní učitel nebo výchovný poradce učiní pohovor s zákonným zástupcem žáka (o jednání nutno provést písemný záznam).

- ▶ Třídní učitel navrhuje tato opatření napomenutí TU, důtka TU, důtka ŘŠ, snížená známka z chování.
- ▶ V případě pokračování je učiněno oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací OSPOD (domluveno pravidlo 25 neomluvených hodin)
- ▶ Následný postup:
- ▶ 2 výchovné komise (zajišťuje škola) / 2 případové konference (zajišťuje OSPOD)
- ▶ podání podnětu na přestupkové oddělení - Městský úřad
- ▶ podání trestního oznámení na Policii ČR
- ▶ domluva na tom, kdo podnět podá? Škola nebo OSPOD?

Legislativa

- ▶ Přestupek na úseku školství mládeže a tělovýchovy.
- ▶ § 201 zákona č. 40/2009 Sb. - trestný čin ohrožování výchovy dítěte (Trestné činy proti rodině a dětem)

Kyberšikana

Kyberšikana je jen jedna z forem psychické šikany, proto musí škola učinit všechna preventivní, intervenční i sankční opatření jako u klasické šikany. Základem je Školní preventivní program a postup pro řešení kyberšikany.

Nesnažit se za každou cenu vypátrat pachatele (stejně se to ve většině případů škole samotné nepodaří), ale nabídnout pomoc oběti, pracovat se skupinou (třídou), a uchovat důkazní materiály.

Kdo řeší:

O výskytu daného jevu musí být informován ředitel školy, metodik prevence, TU → určení dalšího postupu. **Jak postupovat při řešení:**

1. Důsledně vyšetřit všechny incidenty a podezření.
2. Doporučit oběti, aby okamžitě ukončila komunikaci s útočníkem.
3. Zajistit a archivovat všechny důkazy kyberšikany.
4. Požádat útočníka, aby se svého jednání zdržel, upozornit ho na protiprávní jednání.
5. Znesnadnit útočníkovi jeho chování – zamezit přístup (změna e-mailové adresy, telefonního čísla, vymazání profilu apod.).
6. Informovat rodiče agresora o tom, že chování jejich dítěte je bráno vážně a na vaší škole nebude tolerováno.
7. Informovat a poučit rodiče oběti.
8. Závažné případy - oznamovací povinnost školy vůči orgánům SPOD (pokud je pachatel odhalen), případně oznámit (škola či zákonní zástupci) na Policii ČR, popř. podat trestní oznámení na neznámého pachatele.

Legislativa

Státem ratifikovaná Úmluva o právech dítěte zaručuje všem dětem v pedagogických zařízeních bezpečný pobyt bez poškozování zdraví a ohrožení života. Kyberšikana není trestným činem. Některé její projevy se však dají klasifikovat jako jiné trestné činy či přestupky. Přehled příkladu paragrafů, podle kterých by se dala klasifikovat kyberšikana dle trestního zákoníku (z. č. 40/2009 Sb.):

§ 175 Vydírání, § 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji, § 181 Poškození cizích práv, § 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv, § 183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí, § 184 Pomluva, § 191 Šíření pornografie, § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, § 209 Podvod, § 230 neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací, nebezpečné vyhrožování, nebezpečné pronásledování a další....

Organizace:

e-bezpečí, prev-centrum, život bez závislosti proxima sociale, dius, Střediska výchovné péče

Obecné postupy školy při řešení problematiky spojené s užíváním návykových látek

Škola vytváří podmínky pro předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy, v jejím okolí, na všech školních akcích i při mimoškolní činnosti. Škola jasně vymezí zákaz užívání návykových látek ve škole a jejich nošení do školy. Poskytuje žákům i rodičům nezbytné informace, týkající se jejich ochrany před tímto jevem. Působí na žáky v oblasti primární prevence a to formou, která je věcná, pravdivá a přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji. Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL spolupracuje s Policií ČR, orgány sociálně právní ochrany dětí, školskými poradenskými zařízeními apod.

Ve škole se objeví uživatel omamných nebo psychotropních látek (OPL)

Postup školy

- ▶ Zabránit v další konzumaci.
- ▶ Pokud je žák vlivem OPL ohrožen na zdraví a životě, volat RZS a Policii ČR.
- ▶ Odebrat a zajistit OPL (do zapečetěného obalu) za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek.
- ▶ Informovat třídního učitele, ředitele školy, výchovného poradce, metodika prevence.
- ▶ Zvážit provedení orientačního testu na přítomnost OPL v těle žáka.
- ▶ Sepsat o události a provedených opatřeních záznam s vyjádřením žáka.
- ▶ Třídní učitel informuje rodiče a v případě, že žák není schopen pokračovat ve výuce, vyzve je k vyzvednutí žáka.
- ▶ Výchovný poradce informuje orgán sociálně-právní ochrany dítěte.
- ▶ Vyvodit opatření stanovené školním řádem, rozlišovat při tom distributora od uživatele OPL.

Legislativa

Přechovávání OPL je vždy protiprávní, s ohledem na množství OPL, které žák přechovává, se jedná buďto o přešůpek, nebo v případě množství většího než malého o trestný čin, a to přechovávání OPL a jedu dle § 284 trestního zákoníku (např. u marihuany je množství větší než malé 10 gramů za současného splnění podmínky, že přechovávané množství obsahuje alespoň 1 gram účinné látky THC).

Dozvíme se, že některý z žáků přináší do školy omamnou nebo psychotropní látku (OPL) a nabídne jí nebo poskytne ji dalším žákům

Taková osoba je z pohledu trestního zákoníku (zákon č. 40/2009 Sb.) distributorem a dopouští se trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s OPL a s jedy dle § 283 trestního zákoníku, a to bez ohledu na množství distribuované látky, četnost případů atd. **Postup školy:**

- ▶ Škola má v takovém případě povinnost oznámit věc Policii ČR.
- ▶ Spolupracovat na vyšetření věci s Policií ČR a s ohledem na konkrétní okolnosti případu a po poradě s Policií ČR zvážit informování osob s případem dosud neseznámených (viz níže) a provedení dalších opatření tak, aby nebylo narušeno trestní řízení vedené policií ČR (ovlivňováním mezi žáky, zničením stop apod.).
- ▶ Vyučující informuje třídního učitele, ředitele školy, výchovného poradce, metodika prevence.
- ▶ Třídní učitel informuje rodiče a vyhotoví písemný záznam o pohovoru.
- ▶ Výchovný poradce informuje orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Ve škole zachytíme látku, o které se domníváme, že se jedná o omamnou nebo psychotropní látku (OPL)

Postup školy

- ▶ Odebrat a zajistit látku (do zapečetěného obalu) za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek
- ▶ Vyučující informuje třídního učitele, ředitele školy, výchovného poradce, metodika prevence.

- ▶ Sepsat o události a učiněných opatřeních záznam. Pokud byla látka zajištěna u konkrétního žáka, zapsat rovněž vyjádření žáka.
- ▶ Předat nález Policii ČR, která provede šetření a v případě, že byla látka zajištěna u konkrétního žáka, informuje zákonného zástupce.

Žák kouří v prostorách školy a školského zařízení v době vyučování

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit. Kouřit je zakázáno i v blízkém okolí školy. Vše uvede škola ve školním řádu a stanoví sankce za porušování tohoto zákazu. **Postup školy:**

- ▶ Žákovi je zabráněno v další konzumaci
- ▶ Pedagog o události sepíše stručný záznam, pokud žák zvládne, je žádoucí jeho vyjádření / zejména odkud tabákový výrobek má
- ▶ Třídní učitel informuje rodiče
- ▶ V závažných případech – zejména s ohledem na věk a chování dítěte, případně pokud se chování opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dětí
- ▶ Třídní učitel navrhne výchovné opatření, které projedná a schválí pedagogická rada.
- ▶ Třídní učitel písemně informuje rodiče o rozhodnutí pedagogické rady.

Žák konzumuje alkohol ve škole

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Rovněž je zakázáno osobám mladším 18 let alkohol nabízet, nebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Může se jednat o trestný čin či přestupek. **Postup školy:**

- ▶ Žákovi je zabráněno v další konzumaci
- ▶ Pedagogický pracovník posoudí, dle momentálního stavu žáka, zdali mu nehrozí nějaké nebezpečí
- ▶ Pokud je žák ohrožen na zdraví či životě, volá lékařskou službu první pomoci
- ▶ Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, sepíše o události stručný záznam s vyjádřením žáka a vyrozumí vedení školy.
- ▶ Škola vyrozumí skutečnost zákonnému zástupci a poskytne mu poradenství jak řešit danou situaci.
- ▶ Z konzumace alkoholu je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.
- ▶ V případě opakování situace škola plní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Žák se dostaví pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky

Postup školy:

- ▶ Vyučující zjistí zdravotní stav dítěte a informuje rodiče a třídního učitele.
- ▶ Vyučující (třídní učitel) vyzve rodiče, aby si dítě neprodleně vyzvedli a seznámí je se zdravotními obtížemi dítěte. Pokud si rodič pro dítě do školy nepřijde, vyučující přehodnotí zdravotní stav žáka a je v jeho kompetenci přivolat lékařskou pomoc (155).
- ▶ Vyučující informuje třídního učitele, ředitele školy, výchovného poradce, metodika prevence a vyhotoví písemný zápis, se kterým budou rodiče žáka seznámeni.
- ▶ Třídní učitel navrhne výchovné opatření, které projedná a schválí a schválí pedagogická rada.
- ▶ Třídní učitel písemně informuje rodiče o rozhodnutí pedagogické rady.
- ▶ V případě opakování výchovný poradce informuje orgán sociálně-právní ochrany dítěte.

U žáka je zachycen alkohol nebo tabák

Vyučující informuje třídního učitele, ředitele školy, výchovného poradce, metodika prevence a vyhotoví písemný zápis, se kterým budou rodiče seznámeni.

Zpracovala: **Mgr. Andrea Wieułzoeuf**

Schválila: **Bc. Jana Mašková, DiS.**